

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 3082/15**, rješavajući apelaciju **Rudnika mrkog uglja „Kamengrad“ d.d. Sanski Most**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57. stav (2) tačka b), člana 59. st. (1) i (2) i člana 62. stav (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine - prečišćeni tekst («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 94/14), u sastavu:

Mirsad Ćeman, predsjednik

Mato Tadić, potpredsjednik

Zlatko M. Knežević, potpredsjednik

Valerija Galić, sutkinja

Miodrag Simović, sudija

Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 11. oktobra 2017. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija **Rudnika mrkog uglja „Kamengrad“ d.d.**
Sanski Most.

Utvrđuje se povreda člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda u odnosu na pravo na pristup sudu.

Ukida se Rješenje Kantonalnog suda u Bihaću broj 17 0 St 045567 15 Pž 3 od 20. aprila 2015. godine.

Predmet se vraća Kantonalnom sudu u Bihaću, koji je dužan da po hitnom postupku doneše novu odluku, u skladu sa članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Nalaže se Kantonalnom sudu u Bihaću da, u skladu sa članom 72. stav (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine”, “Službenom glasniku Republike Srpske” i u «Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine».

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Rudnik mrkog uglja „Kamengrad“ d.d. Sanski Most (u dalnjem tekstu: apelant), kojeg zastupa Zijad Šušić, advokat iz Sarajeva, podnio je 22. juna 2015. godine apelaciju Ustavnom sudu

Bosne i Hercegovine (u dalnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Rješenja Kantonalnog suda u Bihaću (u dalnjem tekstu: Kantonalni sud) broj 170 St 045567 15 Pž 3 od 20. aprila 2015. godine i Rješenja Općinskog suda u Bihaću (u dalnjem tekstu: Općinski sud) broj 170 St 045567 12 St 2 od 10. marta 2015. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda, od Kantonalnog suda i Općinskog suda zatraženo je 1. juna 2017. godine da dostave odgovore na apelaciju.
3. Kantonalni sud je dostavio odgovor na apelaciju 5. juna 2017. godine, a Općinski sud 7. juna 2017. godine.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način:
 5. Rješenjem Općinskog suda broj 170 St 045567 12 St od 30. januara 2015. godine otvoren je stečajni postupak nad apelantom imovinom i za stečajnog upravnika je imenovan Nijaz Dervišić, dipl. ekonomista iz Jajca. Predmetnim rješenjem je određeno da se kao vrijeme otvaranja stečajnog postupka utvrđuje 30. januar 2015. godine u 10 sati. Također, određeno je da se oglas o otvaranju stečajnog postupka ima objaviti odmah, istog dana na oglasnoj ploči tog suda, a da se oglas ima dostaviti „Službenim novinama FBiH“. U obrazloženju rješenja je konstatirano da je na osnovu izvedenih dokaza stečajni sudija utvrdio da su ispunjeni uvjeti da se nad apelantom otvoriti stečajni postupak u smislu člana 43. stav 2. u vezi sa članom 6. Zakona o stečajnom postupku.
 6. Nakon toga Općinski sud je donio Rješenje broj 170 St 045567 12 St 2 od 10. marta 2015. godine kojim je odbacio kao nedopuštene žalbe „ranijeg opunomoćenika [apelanta] Zijada Šušića, advokata iz Sarajeva, bivšeg direktora [apelanta] Marinka Atlije i bivšeg prokuriste [apelanta] Željke Brlečić“ podnesene protiv navedenog rješenja o otvaranju stečajnog postupka.
 7. Općinski sud je u obrazloženju rješenja konstatirao da su protiv navedenog rješenja o otvaranju stečajnog postupka, u ime apelanta kao stečajnog dužnika, blagovremeno podnijeli žalbe: Zijad Šušić, advokat iz Sarajeva, kao opunomoćenik, te bivši direktor apelanta Marinko Atlija i bivši prokurista apelanta Željka Brlečić. U vezi sa tim, Općinski sud je ukazao da je odredbom člana 51. Zakona o stečajnom postupku propisano da danom otvaranja stečajnog postupka prava organa uprave, prokuriste, zastupnika i opunomoćenika stečajnog dužnika prelaze na stečajnog upravnika. Dalje, ukazao je da je uvidom u spis utvrđeno da je stečajni postupak otvoren Rješenjem

tog suda broj 17 0 St 045567 12 St od 30. januara 2015. godine, a da je punomoć advokatu Zijadu Šušiću izdata 23. januara 2013. godine, dakle, prije nego što je nad apelantom kao stečajnim dužnikom otvoren stečajni postupak. Također, istakao je da je utvrđeno da žalbe koje su podnijeli prijašnji apelantov direktor, kao i prijašnji apelantov prokurista nisu ovjerene apelantovim pečatom sa naznakom „u stečaju“. Općinski sud je ukazao da je rješenjem od 12. februara 2015. godine naložio prijašnjem apelantovom opunomočeniku Zijadu Šušiću da u roku od osam dana od dana prijema rješenja pribavi punomoć za zastupanje izdatu od stečajnog upravnika, a da on nije pribavio punomoć za zastupanje apelanta u stečaju u ostavljenom roku. Općinski sud je, zatim, ukazao da je svojim rješenjem od 4. marta 2015. godine pozvao stečajnog upravnika Nijaza Dervišića da se u roku od tri dana od dana prijema rješenja izjasni da li odobrava, ili ne odobrava žalbe koje su izjavili advokat Zijad Šušić, prijašnji direktor Marinko Atlija i prijašnji prokurista Željka Brlečić, koje su izjavljene u apelantovo ime, a da se stečajni upravnik dopisima od 3. i 9. marta 2015. godine izjasnio da advokat Zijad Šušić nema punomoć za zastupanje apelanta, odnosno da bivši direktor Marinko Atlija i prijašnji prokurista Željka Brlečić, nakon otvaranja stečajnog postupka, nemaju punomoć da zastupaju apelanta, te da stečajni upravnik ne odobrava žalbe navedenih lica. Imajući u vidu da stečajni upravnik nije odobrio radnje prijašnjeg opunomočenika, odnosno prijašnjeg direktora i prokuriste apelanta, Općinski sud je u postupku ocjene dozvoljenosti izjavljenih žalbi odlučio kao u izreci rješenja, u smislu odredbe člana 213. stav 1. Zakona o parničnom postupku (u dalnjem tekstu: ZPP) u vezi sa članom 8. Zakona o stečajnom postupku.

8. Kantonalni sud je Rješenjem broj 17 0 St 045567 15 Pž 3 od 20. aprila 2015. godine odbio kao neosnovanu apelantovu žalbu u stečaju „izjavljenu po ranijem opunomočeniku Zijadu Šušiću, advokatu iz Sarajeva“, te je potvrdio rješenje Općinskog suda od 10. marta 2015. godine.

9. Kantonalni sud je u obrazloženju rješenja konstatirao da je protiv rješenja Općinskog suda od 10. marta 2015. godine apelant izjavio žalbu blagovremeno po prijašnjem opunomočeniku Zijadu Šušiću. Ispitujući pobijano rješenje u granicama žalbenih razloga i po službenoj dužnosti, Kantonalni sud je ukazao da je odredbom člana 51. Zakona o stečajnom postupku propisano da otvaranjem stečajnog postupka prava stečajnog dužnika da upravlja i raspolaže imovinom koja pripada stečajnoj masi, kao i prava organa, prokuriste, zastupnika i opunomočenika stečajnog dužnika prelaze na stečajnog upravnika. Dalje, ukazao je da je odredbom člana 45. istog zakona propisano da rješenje o otvaranju stečajnog postupka sadrži: „1) firmu ili lično ime, te sjedište pravnog lica ili prebivalište fizičkog lica stečajnog dužnika, 2) lično ime i adresu stečajnog upravnika, 3) datum i sat otvaranja stečajnog postupka (stav 2). Ako sat otvaranja stečajnog postupka nije naveden u rješenju, trenutkom otvaranja smatra se podne onog dana kada je rješenje

iz stava 2. ovog člana doneseno (stav 3).“ Također, ukazao je da iz stanja spisa predmeta proizlazi da je u konkretnom slučaju Rješenjem Općinskog suda broj 170 St 045567 12 St od 30. januara 2015. godine nad apelantom otvoren stečajni postupak 30. januara 2015. godine, a kao vrijeme otvaranja stečaja je navedeno 10 sati, kao i da je tim rješenjem imenovan stečajni upravnik Nijaz Dervišić iz Jajca.

10. Imajući u vidu citirane odredbe Zakona o stečajnom postupku i stanje dokaza u spisu predmeta, Kantonalni sud je ocijenio da je prvostepeni sud pravilno odlučio kada je odbacio kao nedozvoljenu žalbu izjavljenu protiv navedenog rješenja o otvaranju stečajnog postupka, koju su u apelantovo ime kao stečajnog dužnika izjavili prijašnji opunomoćenik Zijad Šušić, advokat iz Sarajeva, kojem je punomoć izdata prije otvaranja stečajnog postupka, prijašnji direktor Marinko Atlija i prijašnji prokurista Željka Brlečić, te da je prvostepeni sud u obrazloženju pobijanog rješenja za svoju odluku dao valjane razloge koje žalilac nije doveo u sumnju izjavljenom žalbom. Kantonalni sud je istakao da u cijelosti prihvata razloge prvostepenog suda date u obrazloženju pobijanog rješenja, smatrajući da ih nije potrebno posebno ponavljati i u svom rješenju. Također, prema ocjeni Kantonalnog suda, pogrešno je stanovište žalioca da, u smislu odredbe iz člana 51. stav 1. Zakona o stečajnom postupku, ovlaštenja prijašnjeg opunomoćenika, prijašnjeg direktora i prokuriste prestaju i prelaze na stečajnog upravnika tek kada rješenje o otvaranju stečaja postane pravosnažno. Naime, Kantonalni sud je zaključio da ta tvrdnja nema uporišta u citiranim odredbama Zakona o stečajnom postupku. Kantonalni sud je istakao da je, naprotiv, u citiranoj odredbi Zakona o stečajnom postupku sasvim jasno propisano da prava organa, prokuriste, zastupnika i opunomoćenika stečajnog dužnika prelaze na stečajnog upravnika otvaranjem stečajnog postupka, a ne danom i momentom pravosnažnosti tog rješenja. Pored toga, istakao je da na ovakav stav ukazuje i odredba iz člana 25. Zakona o stečajnom postupku kojom su propisane dužnosti, prava i obaveze stečajnog upravnika nakon otvaranja stečajnog postupka nad stečajnim dužnikom. Shodno navedenom, Kantonalni sud je odlučio kao u izreci rješenja.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

11. Apelant tvrdi da mu je osporenim odlukama povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u dalnjem tekstu: Evropska konvencija) i pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Povredu navedenih prava apelant, u suštini, vidi u proizvoljnoj primjeni odredaba Zakona o stečajnom

postupku, smatrajući da su redovni sudovi u konkretnom slučaju bili dužni meritorno odlučiti o podnesenoj žalbi. U vezi sa tim, apelant ukazuje na odredbu člana 50. stav 1. Zakona o stečajnom postupku. Apelant tvrdi da se ta odredba treba tumačiti tako da pravo na podnošenje žalbe protiv rješenja o otvaranju stečajnog postupka ima „zakonski zastupnik dužnika pravnog lica“. Naime, apelant tvrdi da se, ukoliko se navedena zakonska odredba tumači tako da žalbu protiv rješenja o otvaranju stečajnog postupka može podnijeti samo stečajni upravnik, koji, kako apelant navodi, nema apsolutno nikakvog razloga za izjavljivanje žalbe i kojem je u interesu provođenje stečajnog postupka, zapravo, dolazi u situaciju da je odredba člana 50. stav 1. Zakona o stečajnom postupku neprovodiva u praksi. Apelant smatra da mu je tumačenjem odredaba Zakona o stečajnom postupku na način na koji je to učinjeno u osporenim odlukama povrijeđeno pravo na pristup суду. Također, tvrdi da su redovni sudovi bili dužni da ocijene činjenicu da je odredbama člana 11. st. 1. i 5. Zakona o stečajnom postupku predviđeno da je protiv odluka stečajnog suda u slučajevima predviđenim tim zakonom dopuštena žalba, te da žalba odgađa izvršenje rješenja ukoliko tim zakonom nije drugačije propisano. Smatra da punomoć koju je izdao direktor - apelantov zakonski zastupnik važi sve do pravosnažnosti rješenja o otvaranju stečajnog postupka, što predmetnu žalbu čini žalbom koju je podnijelo ovlašteno lice.

b) Odgovori na apelaciju

12. Kantonalni sud navodi da u vezi sa apelacionim navodima ostaje pri razlozima datim u obrazloženju osporene odluke.
13. Općinski sud navodi da su „žalioci“ u konkretnom predmetu iskoristili sve pravne lijekove a da nisu uspjeli osporiti osnovanost i zakonitost rješenja o otvaranju stečajnog postupka.

V. Relevantni propisi

14. **Zakon o stečajnom postupku** („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ br. 29/03, 32/04, 42/06) u relevantnom dijelu glasi:

Član 1.

Predmet Zakona

Ovim zakonom uređuju se: uvjeti za otvaranje stečajnog postupka, stečajni postupak, pravne posljedice njegovog otvaranja i provođenja i reorganizacija stečajnog dužnika nesposobnog za plaćanje na osnovu stečajnog plana.

Član 2.

Ciljevi stečajnog postupka

(1) Stečajni postupak provodi se radi grupnog namirenja povjerilaca stečajnog dužnika unovčenjem njegove imovine i podjelom prikupljenih sredstava povjeriocima.

(2) U toku stečajnog postupka može se provesti i reorganizacija stečajnog dužnika po odredbama glave V ovog zakona radi uređivanja pravnog položaja stečajnog dužnika i njegovog odnosa prema povjeriocima, a naročito radi održavanja njegovog poslovanja.

Član 3.

Organisti stečajnog postupka

Organisti stečajnog postupka su: stečajni sud, stečajni sudija, privremeni stečajni upravnik, stečajni upravnik, skupština povjerilaca, privremeni odbor povjerilaca i odbor povjerilaca.

Član 5.

Stečajni dužnik

(1) Stečajni postupak može se provesti nad imovinom pravnog lica, kao i nad imovinom dužnika pojedinca. [...]

[...]

Član 6.

Stečajni razlozi

(1) Razlog otvaranja stečajnog postupka je platežna nesposobnost stečajnog dužnika.

(2) Stečajni dužnik je platežno nesposoban ukoliko nije u stanju izvršavati svoje dospjele i potraživane obaveze plaćanja. Okolnost da je stečajni dužnik podmirio ili da može podmiriti u cijelosti ili djelimično potraživanja nekih povjerilaca samo po sebi ne znači da je platežno sposoban.

[...]

Član 8.

Shodna primjena odredbi Zakona o parničnom postupku

U stečajnom postupku na odgovarajući način primjenjuju se odredbe Zakona o parničnom postupku ako ovim ili drugim zakonom nije drugačije određeno.

Član 11. st. 1. i 5.

Pravna sredstva

(1) *Protiv odluka stečajnog suda, u slučajevima predviđenim ovim zakonom, dopuštena je žalba.*

(5) *Žalba odlaže izvršenje rješenja ukoliko ovim zakonom nije drugačije propisano.*

*Član 25.**Prava i obaveze stečajnog upravnika*

(1) *Stečajni upravnik je ovlašten i obavezan bez odlaganja ući u posjed imovine koja spada u stečajnu masu, upravljati njom, po mogućnosti nastaviti poslovanje do izvještajnog ročišta, ako to ne šteti stečajne povjerioce i unovčiti je u skladu sa odlukom skupštine povjerilaca. Ukoliko je tipično za poslovanje i potrebno za njegov nastavak ovlašten je i prije odluke skupštine povjerilaca u tekućem poslovanju unovčiti pojedine predmete naročito robu. Stečajni upravnik može, na osnovu izvršnog rješenja o otvaranju stečajnog postupka, zahtijevati izručenje stvari koje se nalaze u posjedu stečajnog dužnika kao i poslovnu dokumentaciju, čak i kad se ona nalazi u posjedu trećih lica.*

(2) *Stečajni upravnik je obavezan odmah izvršiti detaljan popis stečajne mase i taj popis predati stečajnom sudiji najkasnije u roku od 45 dana od dana imenovanja. Uz svaki predmet potrebno je navesti očekivani iznos iz unovčavanja kao i knjigovodstvenu vrijednost. Stečajni upravnik dužan je sastaviti popis svih povjerilaca stečajnog dužnika za koje je saznao i do kojih je došao iz knjiga i poslovne dokumentacije stečajnog dužnika.*

(3) *Stečajni upravnik dužan je voditi poslovne knjige, naročito sačiniti početni bilans na osnovu inventarisanja prema stanju na dan otvaranja postupka, kao i podnijeti potrebne izvještaje nadležnim organima.*

(4) *Nagrada za rad stečajnog upravnika određuje se prema odredbama člana 237. ovog zakona.*

Član 43. stav 2.

(Odluka o prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka)

(2) *Stečajni sudija donijet će odluku o otvaranju stečajnog postupka ili odbiti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka u roku od tri dana od zaključenja stečajnog ročišta.*

Član 45.

Rješenje o otvaranju postupka

- (1) Ako se stečajni postupak otvori, stečajni sudija imenuje stečajnog upravnika.
- (2) Rješenje o otvaranju stečajnog postupka sadrži:
- 1) firmu ili lično ime, te sjedište pravnog lica ili prebivalište fizičkog lica stečajnog dužnika,
 - 2) lično ime i adresu stečajnog upravnika,
 - 3) datum i sat otvaranja stečajnog postupka.
- (3) Ako sat otvaranja stečajnog postupka nije u rješenju naveden, trenutkom otvaranja smatra se podne onog dana kada je rješenje iz stava 2. ovog člana doneseno.

Član 50.

Žalba protiv rješenja o otvaranju stečajnog postupka

- (1) Ako prijedlog za otvaranje stečajnog postupka bude odbijen, podnositelj prijedloga može uložiti žalbu, a ako prijedlog bude prihvaćen, žalbu može uložiti stečajni dužnik.
- (2) Pravosnažna odluka o ukidanju rješenja o otvaranju stečajnog postupka javno se oglašava. Posljedice koje je prouzrokovalo ukinuto rješenje ostaju na snazi. U ovom slučaju na odluku o ukidanju rješenja na odgovarajući način primjenjuje se član 48. stav 1. ovog zakona.

Član 51.

Prelazak prava upravljanja i raspolaganja

Otvaranjem stečajnog postupka prava stečajnog dužnika da upravlja i raspolaze imovinom koja pripada stečajnoj masi, kao i prava organa, prokuriste, zastupnika i punomoćnika stečajnog dužnika prelaze na stečajnog upravnika.

15. **Zakon o parničnom postupku** (“Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine” br. 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15) u relevantnom dijelu glasi:

Član 213. stav 1.

Neblagovremenu, nepotpunu ili nedopuštenu žalbu, odbacit će rješenjem prvostepeni sud bez održavanja ročišta.

VI. Dopustivost

16. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

17. U skladu sa članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

18. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Rješenje Kantonalnog suda broj 170 St 045567 15 Pž 3 od 20. aprila 2015. godine protiv kojeg nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporeno rješenje apelant je primio 30. aprila 2015. godine, a apelacija je podnesena 22. juna 2015. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

19. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

20. Apelant osporava navedena rješenja tvrdeći da su mu tim rješenjima povrijeđena prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije i člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

Pravo na pravično suđenje

21. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

22. Član 6. stav 1. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

I) Prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obaveza ili krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom ustanovljenim zakonom. [...]

23. Ustavni sud prvenstveno ukazuje da odluke donesene u stečajnom postupku koje se tiču imovine dužnika ulaze u okvir člana 6. stav 1. Evropske konvencije, budući da dužnikova «određena građanska prava i obaveze, u smislu člana 6. stav 1, mogu biti privremeno dovedeni u pitanje» (vidi, Ustavni sud, Odluka broj AP 113/12 od 25. aprila 2013. godine, stav 33, dostupna na web-stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba). U konkretnom postupku otvoren je stečajni postupak nad imovinom apelanta kao dužnika. Dakle, radi se o apelantovim imovinskim pravima, koja su građanskopravne prirode, pa proizlazi da apelant u predmetnom postupku uživa garancije prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

24. U suštini, apelantovi apelacioni navodi se svode na tvrdnju da su redovni sudovi u konkretnom slučaju pri odlučivanju u postupku povodom pravnih lijekova proizvoljno primijenili procesno pravo, zbog čega mu je povrijedeno pravo na pristup суду. Pri tome iz apelacionih navoda proizlazi da proizvoljnost u primjeni procesnog prava apelant vidi u tome što su redovni sudovi, bez meritornog raspravljanja o žalbama, a s pozivom na odredbu člana 51. stav 1. Zakona o stečajnom postupku, odbacili kao nedopuštene žalbe koje su protiv rješenja o otvaranju stečajnog postupka nad apelantovom imovinom podnijela određena lica u svojstvu opunomoćenika, direktora i prokuriste apelanta.

25. S tim u vezi, Ustavni sud, prije svega, ukazuje na to da, prema praksi Evropskog suda za ljudska prava (u dalnjem tekstu: Evropski sud) i Ustavnog suda, zadatak ovih sudova nije da preispituju zaključke redovnih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene prava (vidi, Evropski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. juna 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan da supstituira redovne sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je, općenito, zadatak redovnih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli (vidi, Evropski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. maja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je da ispita da li su, eventualno, povrijedena ili zanemarena ustavna prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup суду, pravo na djelotvoran pravni lijek i dr.), te da li je primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminacijska. Ustavni sud se, dakle, prema navedenim stavovima, može izuzetno, kada ocijeni da je u određenom postupku redovni sud proizvoljno postupao kako u utvrđivanju činjenica, tako i u primjeni relevantnih pozitivnopravnih propisa (vidi, Ustavni sud, Odluka broj AP 311/04 od 22. aprila 2005. godine, stav

26), upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi utvrđivali činjenice i na tako utvrđene činjenice primijenili pozitivnopravne propise. U kontekstu navedenog, Ustavni sud podsjeća i na to da je u više svojih odluka istakao da očigledna proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi ka jednom pravičnom postupku (vidi, Ustavni sud, Odluka broj *AP 1293/05* od 12. septembra 2006. godine, tačka 25. i dalje).

26. Zatim, Ustavni sud ističe da pravo na pristup суду, garantirano u članu 6. stav 1. Evropske konvencije, nije, niti može biti apsolutno pravo i ono može biti predmet ograničenja. Stoga, zakonodavac u uređenju prava na pristup суду ima izvjesnu slobodu procjene, naročito kad je riječ o pretpostavkama koje se tiču dopuštenosti ulaganja pravnih lijekova. Međutim, ta ograničenja ne mogu biti tolikog obima da je „sama suština prava umanjena“ (vidi, Evropski sud za ljudska prava, *Guerin protiv Francuske*, presuda od 29. jula 1998., 1998-V). Dalje, ograničenje neće biti u skladu sa članom 6. stav 1. Evropske konvencije ako ne služi legitimnom cilju i ako ne postoji razuman odnos proporcionalnosti između upotrijebljenih sredstava i cilja koji se želi ostvariti (vidi, *Bellot protiv Francuske*, presuda od 20. novembra 1995, Serija A, tom 333).

27. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud primjećuje da u konkretnom slučaju treba ispitati da li je osporenim odlukama suda dovedena u pitanje suština apelantovog prava na sudsku zaštitu. U vezi sa tim, Ustavni sud, prije svega, primjećuje da iz obrazloženja osporenih odluka proizlazi da su redovni sudovi u konkretnom slučaju odbacili žalbe kao nedopuštene, jer su zaključili da je otvaranjem stečajnog postupka nad apelantom 30. januara 2015. godine, u 10 sati, ovlaštenje za zastupanje apelanta u konkretnom žalbenom postupku, odnosno ovlaštenje za podnošenje žalbe protiv tog rješenja, u skladu sa odredbom člana 51. Zakona o stečajnom postupku, prešlo isključivo na stečajnog upravnika, a koji podnošenje tih žalbi nije odobrio. Shodno navedenom, redovni sudovi su zaključili da su žalbe koje su protiv rješenja o otvaranju stečajnog postupka podnijela navedena lica u svojstvu opunomoćenika, direktora i prokuriste apelanta nedopuštene zbog čega su one predmetnim rješenjem odbačene. Pri tome Ustavni sud primjećuje da iz obrazloženja osporenih odluka i dostavljene dokumentacije proizlazi da u konkretnom slučaju nije bilo sporno da su ta lica imala ovlaštenje da zastupaju apelanta prije donošenja rješenja o otvaranju stečajnog postupka. U takvim okolnostima, imajući u vidu navedeno, postavlja se pitanje da li su redovni sudovi u konkretnom slučaju proizvoljno tumačili relevantne odredbe Zakona o stečajnom postupku.

28. U vezi sa tim, Ustavni sud ukazuje da je odredbom člana 51. stav 1. Zakona o stečajnom postupku, na koju su se redovni sudovi pozvali u osporenim odlukama, propisano: „Otvaranjem stečajnog postupka prava stečajnog dužnika da upravlja i raspolaže imovinom koja pripada stečajnoj masi, kao i prava organa, prokuriste, zastupnika i opunomoćenika stečajnog dužnika

prelaze na stečajnog upravnika.“ Dalje, Ustavni sud podsjeća da je u izreci prvostepenog Rješenja Općinskog suda broj 170 St 045567 12 St od 30. januara 2015. godine, protiv kojeg su izjavljene žalbe koje su osporenim rješenjima odbačene kao nedopuštene, između ostalog, navedeno da se kao vrijeme otvaranja stečajnog postupka nad apelantovom imovinom utvrđuje 30. januar 2015. godine u 10 sati, što je u skladu sa odredbom člana 45. stav 2. istog zakona, kojom je propisano da rješenje o otvaranju stečajnog postupka, između ostalog, sadrži i datum i sat otvaranja stečajnog postupka. Međutim, Ustavni sud, isto tako, zapaža da je odredbom člana 11. stav 1. Zakona o stečajnom postupku propisano da je protiv odluka stečajnog suda, u slučajevima predviđenim ovim zakonom, dopuštena žalba, te da je odredbom stava 5. istog člana propisano da žalba odgađa izvršenje rješenja ukoliko ovim zakonom nije drugačije propisano. Pored toga, Ustavni sud zapaža da je odredbom člana 50. stav 1. istog zakona propisano da, ako prijedlog za otvaranje stečajnog postupka bude odbijen, podnositac prijedloga može uložiti žalbu, a ako prijedlog bude prihvaćen, žalbu može uložiti stečajni dužnik. Dakle, Ustavni sud zapaža da je u navedenoj zakonskoj odredbi eksplicitno upotrijebljen termin „stečajni dužnik“, a ne „stečajni upravnik“. Pri tome Ustavni sud ukazuje da u odredbama člana 50. Zakona o stečajnom postupku, kao niti u odredbama drugih članova tog zakona nije eksplicitno navedeno da žalba protiv rješenja o otvaranju stečajnog postupka ne odgađa izvršenje tog rješenja, što je, prema mišljenju Ustavnog suda, od velikog značaja u kontekstu prelaska prava na zastupanje apelanta u žalbenom postupku protiv tog rješenja. Međutim, Ustavni sud zapaža da se redovni sudovi u obrazloženjima osporenih odluka, prilikom odlučivanja o dopuštenosti žalbi koje su u apelantovo ime podnijela određena lica u svojstvu opunomoćenika, direktora i prokuriste apelanta, uopće nisu očitovali o citiranim zakonskim odredbama (član 11. st. 1. i 5), niti su doveli u vezu te odredbe sa odredbom člana 51. Zakona o stečajnom postupku.

29. Dalje, Ustavni sud ukazuje da je stečajni postupak specifičan postupak koji se provodi radi grupnog namirenja povjerilaca stečajnog dužnika unovčenjem njegove imovine i podjelom prikupljenih sredstava povjeriocima. Stečajni postupak se otvara kada postoji stečajni razlog, a to je platežna nesposobnost stečajnog dužnika, što utvrđuje stečajni sudija u rješenju o otvaranju stečajnog postupka, a otvaranjem stečajnog postupka nastupaju brojne i značajne posljedice po stečajnog dužnika, pa je meritorno preispitivanje rješenja o otvaranju stečajnog postupka pred žalbenim sudom od egzistencijalne važnosti za svakog stečajnog dužnika s obzirom na to da žalbeni sud u stečajnom postupku ima mogućnost da izmijeni individualnu pravnu situaciju dužnika koja je nastala rješenjem o otvaranju stečajnog postupka. Stoga je na žalbenom sudu da pravna sredstva koja su zakonom predviđena za zaštitu stečajnih dužnika tumači i primjenjuje tako da njihova

zaštita ne bude teorijska ili prividna, nego provediva u praksi i djelotvorna. U vezi sa navedenim, te zaključkom redovnih sudova izraženim u osporenim odlukama da je ovlaštenje za podnošenje žalbe protiv rješenja o otvaranju stečajnog postupka, u skladu sa odredbom člana 51. Zakona o stečajnom postupku, nakon donošenja tog rješenja prešlo isključivo na stečajnog upravnika, Ustavni sud ukazuje da je, u skladu sa odredbom člana 3. Zakona o stečajnom postupku, stečajni upravnik jedan od organa stečajnog postupka, koji za svoj rad ima pravo na nagradu, kako je to propisano čl. 25. i 237. istog zakona. Također, Ustavni sud ukazuje da je istim tim rješenjem o otvaranju stečajnog postupka stečajni upravnik i imenovan. Shodno tome, opravdano se postavlja pitanje zašto bi stečajni upravnik, kao organ stečajnog postupka, uopće imao pravni interes da podnese žalbu protiv rješenja o otvaranju stečajnog postupka kojim je, zapravo, imenovan da vrši tu dužnost, a za koju ima pravo na naknadu. Dakle, imajući u vidu da je svrha žalbe protiv rješenja o otvaranju stečajnog postupka zaštita stečajnog dužnika od otvaranja stečajnog postupka, Ustavni sud smatra da su redovni sudovi u konkretnom slučaju arbitarnom primjenom materijalnog prava, odnosno propuštanjem da u osporenim rješenjima odredbu člana 51. Zakona o stečajnom postupku tumače u vezi sa drugim relevantnim odredbama navedenog zakona, naročito odredbama člana 11. st. 1. i 5. i člana 50. tog zakona, zaključili da je stečajni upravnik isključivo ovlašten da podnese žalbu protiv rješenja o otvaranju stečajnog postupka. Ustavni sud, u vezi s tim, zapaža da su navedenim tumačenjem redovni sudovi u potpunosti zanemarili stipulaciju relevantnih odredaba Zakona o stečajnom postupku i na taj način onemogućili apelantu da dokazuje da u okolnostima konkretnog slučaja nisu ispunjeni uvjeti za otvaranje stečajnog postupka, čime su prava apelanta kao stečajnog dužnika, zapravo, učinili nedjelotvornim i iluzornim. Na taj način redovni sudovi su apelantu onemogućili pristup sudu kao elementu prava na pravično suđenje iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

30. Zbog toga, Ustavni sud smatra da je potrebno ukinuti osporeno rješenje Kantonalnog suda i predmet vratiti tom sudu na ponovni postupak u kojem će taj sud donijeti novu odluku, vodeći računa o stavu Ustavnog suda iskazanom u ovoj odluci.

31. Imajući u vidu sve navedeno, Ustavni sud smatra da je u konkretnom slučaju prekršeno apelantovo pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

Ostali navodi

32. S obzirom na zaključak o povredi člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, Ustavni sud smatra da nije potrebno posebno razmatrati navodne povrede člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

VIII. Zaključak

33. Ustavni sud zaključuje da postoji kršenje prava na pristup суду kao jednog od elemenata prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada su redovni sudovi arbitarnom primjenom materijalnog prava, odnosno propuštanjem da odredbu člana 51. Zakona o stečajnom postupku u osporenim rješenjima tumače u vezi sa drugim relevantnim odredbama navedenog zakona, naročito odredbama člana 11. st. 1. i 5. i člana 50. tog zakona, zaključili da je isključivo stečajni upravnik ovlašten da podnese žalbu protiv rješenja o otvaranju stečajnog postupka.

34. Na osnovu člana 59. st. (1) i (2) i člana 62. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

35. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine

Mirsad Ćeman